

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ คลังข้อมูล

ข้อมูล (Data)

คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่ผ่านการประมวลผล โดยที่ข้อมูล อาจอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวอักษร ข้อความ หรือ Multimedia ก็ได้

เนื่องจากข้อมูลเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของระบบสารสนเทศรวมทั้งระบบสนับสนุนการตัดสินใจ จึงต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และน่าเชื่อถือ

สารสนเทศ (Information)

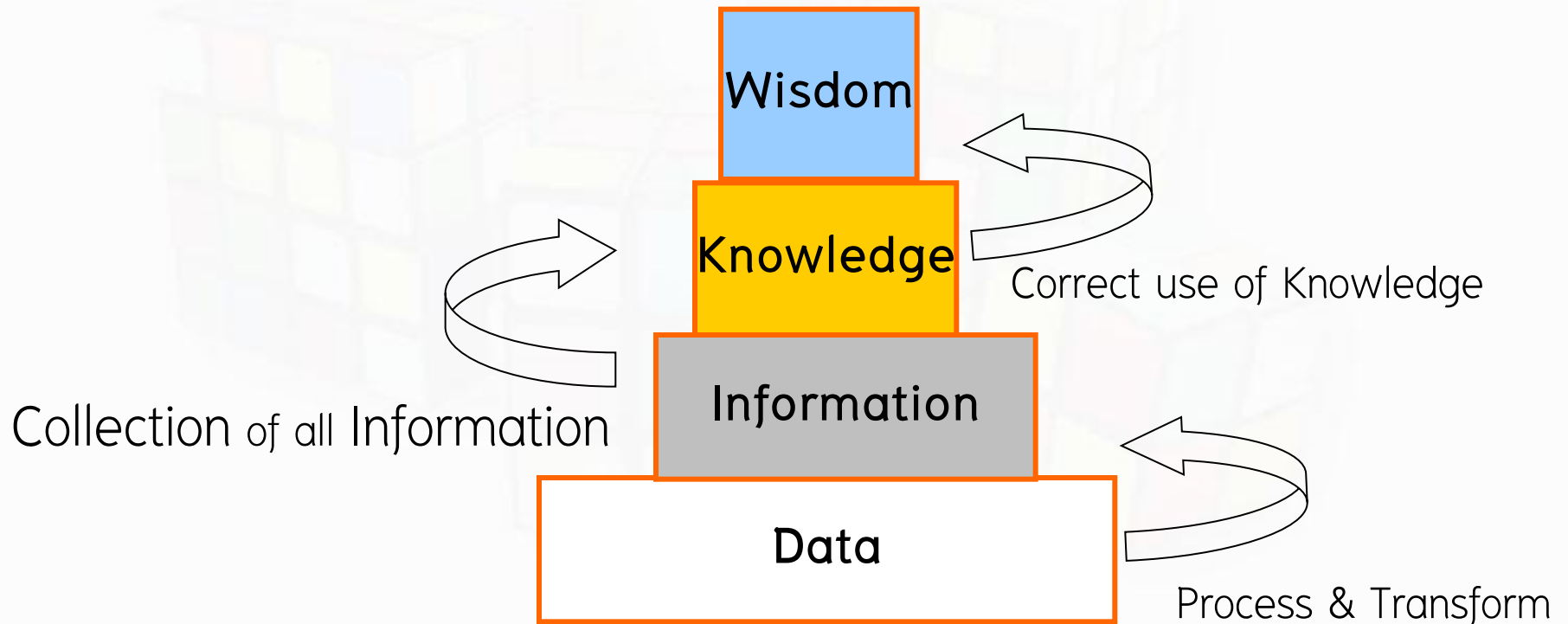
คือ ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผล และจัดการให้มีความถูกต้อง
ทันสมัย และสามารถนำไปใช้งานได้ตามที่ต้องการ

องค์ความรู้ (Knowledge)

คือ สารสนเทศที่ถูกคัดเลือกเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยประสบการณ์ในการเลือกสารสนเทศมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

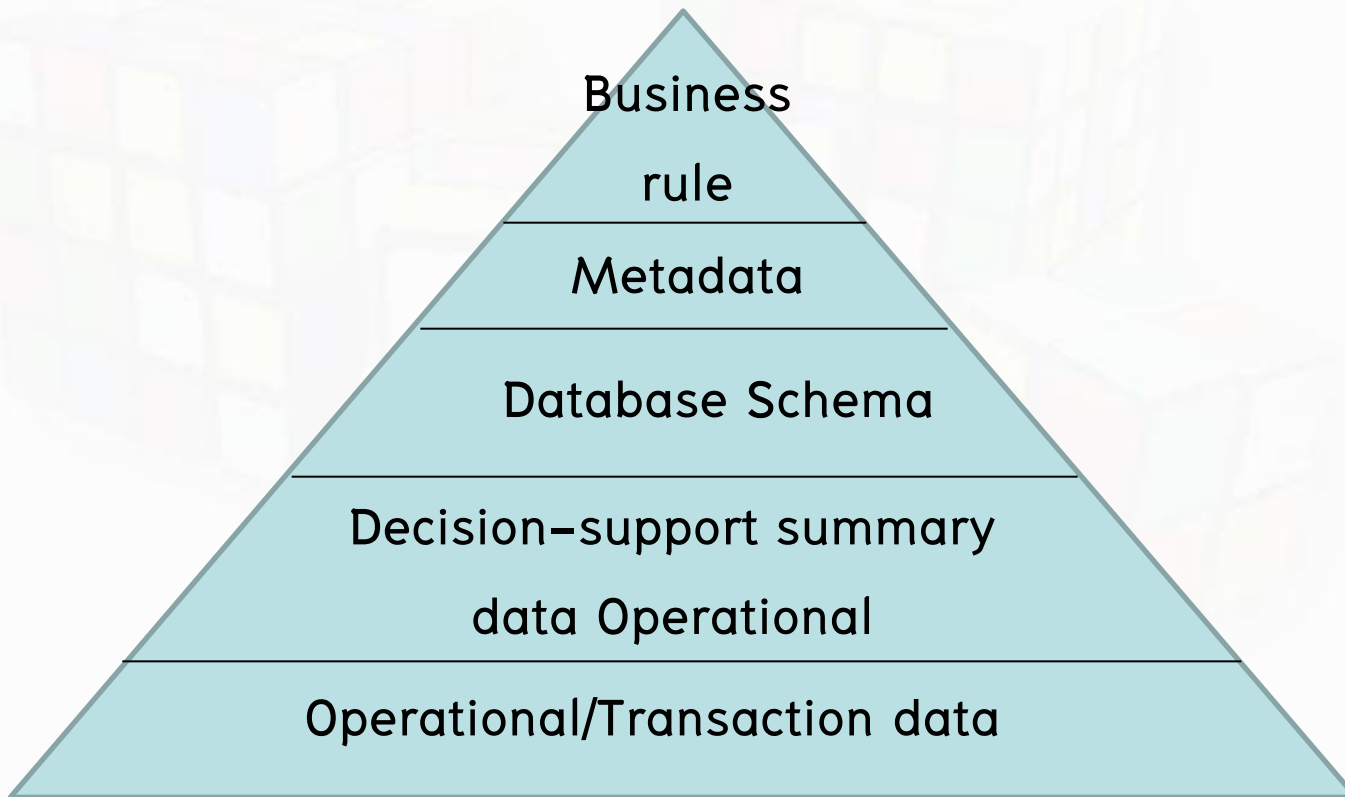
องค์ความรู้ (Knowledge)

สถาปัตยกรรมข้อมูล

- Operational/Transaction data
- Operational summary data
- Decision–support summary data
- Database Schema
- Metadata
- Business rule

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

Transaction Data, The Base Level

ข้อมูลที่เป็นรายการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นรายการแก้ไข (จากรายการใน แฟ้มข้อมูลหลัก) ตัวอย่างเช่นรายการซื้อ ขาย รายวัน รายการข้อมูลการโอนเงิน ของธนาคาร

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

Operational Summary Data

ที่มีบทบาทเช่นเดียวกับ Transaction Data แต่แตกต่างกันคือ
ได้ข้อมูลมาจาก Transaction มาทำการสรุปหรือนำข้อมูลของ
คอลัมน์มาคำนวณหรือหาผลสรุป จะเก็บข้อมูลในรูปแบบ
ข้อมูลสรุป เช่นระบบการชำระเงิน bill payments จะนำ
คอลัมน์ยอดเงินแต่ละรายการมาคำนวณยอดรวมทั้งสิ้น หรือ
ข้อมูลสรุปจำนวนสินค้าที่ขายทั้งหมด เป็นต้น

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

Decision-Support summary Data

เป็นข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกิจ เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทางการเงินจะใช้ดำเนินงานทางธุรกิจ ทำให้ต้องใช้ข้อมูลเชิงสรุปที่สนับสนุนประการการตัดสินใจ

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

Database Schema/Data model

โครงสร้างของข้อมูลหรือรูปแบบข้อมูล เพื่ออธิบาย
ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล มี 2 รูปแบบ

The Physical data Model

The Logical data Model

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

Metadata

คือคำอธิบายรายละเอียดโครงสร้างของข้อมูล เช่น ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บในแต่ละคอลัมน์ ค่าและข้อกำหนดต่างๆในแต่ละคอลัมน์

สถาปัตยกรรมข้อมูล (ต่อ)

Business rules

เป็นกฎเกณฑ์หรือ นโยบายหรือกระบวนการพื้นฐานที่อธิบายถึงกิจการขององค์กรนั้นๆว่ามีกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไรบ้างอย่างถูกต้อง, ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย หรือเป็นข้อจำกัดและกฎเกณฑ์เงื่อนไขต่างๆทางธุรกิจที่ใช้ประกอบในการออกแบบการสร้าง Data Modeling

คลังข้อมูลคืออะไร

คลังข้อมูลคือที่เก็บข้อมูลขององค์กรที่ได้รับการ
ออกแบบเพื่อช่วยการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในทางปฏิบัติ
นั้น สิ่ง que เก็บอยู่ในคลังข้อมูลไม่ได้มีแต่เพียงข้อมูลเท่านั้น
หากยังเก็บเครื่องมือสำหรับดำเนินการกับข้อมูล
กระบวนการทำงานกับข้อมูล และทรัพยากรอื่นๆ

คลังข้อมูลคืออะไร(ต่อ)

ระบบการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลที่อยู่ในระบบปฏิบัติการต่าง ๆ ขององค์กร มักเป็นการนำเอาข้อมูลที่กระจัดกระจายเข้ามารวมไว้เป็นศูนย์กลางข้อมูลขององค์กร และสามารถเก็บข้อมูลย้อนหลังได้หลาย ๆ ปี ใช้เป็นข้อมูลการสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System)

คลังข้อมูลคืออะไร(ต่อ)

คลังข้อมูล หมายถึง ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ขององค์กรหรือหน่วยงานหนึ่งๆ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลระบบงานประจำวัน หรือเรียกอีกอย่างว่า operational database และฐานข้อมูลอื่นภายนอกองค์กร หรือเรียกว่า external database โดยข้อมูลที่ถูกจัดเก็บในคลังข้อมูลนั้น มีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้งานและมีลักษณะของการจัดเก็บแตกต่างไปจากข้อมูลในฐานข้อมูลระบบงานอื่น โดยข้อมูลในคลังข้อมูลจะถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจบริหารงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะการเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับระบบงาน เพื่อการบริหารงานอื่น เช่น ระบบ DSS และระบบ CRM เป็นต้น

คลังข้อมูลคืออะไร (ต่อ)

ระบบคลังข้อมูลเพื่อการบริหารได้ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ โดยระบบข้อมูลเพื่อการบริหารนี้จะแยกข้อมูลออกจากฐานข้อมูลที่ใช้งานประจำวัน (Operational Database) ซึ่งข้อมูลสำหรับการบริหารโดยมากจะเป็นข้อมูลสรุป (Summary Data) ข้อมูลสรุปนี้อาจจะเป็นข้อมูลในอดีต ข้อมูลอ้างอิง หรือข้อมูล ณ ปัจจุบัน ซึ่งอาจได้มาจากข้อมูล Operational Database หรือมีการประมวลผลข้อมูลใน Operational Database ให้เป็นข้อมูลสรุป

คลังข้อมูล

คลังข้อมูล ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ หรือระบบสำเร็จรูปที่สามารถหาซื้อมาใช้งานได้จากท้องตลาด แต่คลังข้อมูลเป็นหลักการ วิธีการ และแนวทางแก้ปัญหา เนื่องจากลักษณะงานขององค์กรแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการสร้างคลังข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการสร้างคลังข้อมูลคือ การแยกกลุ่มข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางธุรกิจออกจากฐานข้อมูลที่ใช้งานประจำวัน (Operational Database) มาเก็บอยู่ใน Relational Database Management Systems (RDBMS) ประสิทธิภาพสูง และทำให้การเรียกใช้ข้อมูลชุดนี้ทำได้อย่างยืดหยุ่น จากเครื่องมือที่อยู่บนเครื่องเดสก์ทอปทั่วไป โดยลด off-loading เพิ่มกลไกการช่วยตัดสินใจปรับปรุงเวลาที่ตอบสนอง (response time) รวดเร็วยิ่งขึ้นอย่างมากและผู้บริหารสามารถเรียกข้อมูลรายละเอียดที่จำเป็น ที่ถูกเก็บมาก่อนหน้านี้ (historical data) มาใช้ช่วยในการตัดสินใจทางธุรกิจแม่นยำขึ้น

เป้าหมายในการสร้างคลังข้อมูล

1. คลังข้อมูลทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลขององค์กรได้ ผู้จัดการและนักวิเคราะห์ขององค์กรสามารถเชื่อมต่อเข้าไปยังคลังข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนได้ ซึ่งการเชื่อมต่อสามารถทำได้ทันทีตามความต้องการและด้วยประสิทธิภาพสูง เครื่องมือที่มีให้กับผู้จัดการและนักวิเคราะห์ใช้งานง่าย สามารถออกรายงานได้ด้วยการคลิกปุ่มเดียว
2. ข้อมูลในคลังข้อมูลมีความถูกต้องตรงกันหมด คำถามเดียวกันต้องได้รับคำตอบที่เหมือนกันเสมอ ไม่ว่าผู้ถามจะเป็นใคร ถามเวลาใด

เป้าหมายในการสร้างคลังข้อมูล

3. ข้อมูลในคลังข้อมูลสามารถถูกวิเคราะห์จากหัวข้อในธุรกิจประเภทนั้น โดยแบ่งข้อมูลหรือรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ตามความต้องการ
4. คลังข้อมูลเป็นส่วนที่ผลิตข้อมูลจาก OLTP ข้อมูลไม่เพียงแต่ถูกรวบรวมมาไว้ที่ศูนย์กลางอย่างเดียว แต่จะถูกรวบรวมอย่างระมัดระวังจากแหล่ง ข้อมูลหลายๆแห่งนอกองค์กรด้วย แล้วมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการใช้งานเท่านั้น ถ้าข้อมูลเชื่อถือไม่ได้หรือไม่สมบูรณ์จะไม่ถูกอนุญาตให้นำ ไปใช้
5. คุณภาพของข้อมูลในคลังข้อมูลเป็นตัวผลักดันให้สามารถทำการ re-engineering ธุรกิจได้

ประโยชน์ของระบบคลังข้อมูล

ในอดีตการนำข้อมูลที่มีอยู่ในลักษณะของ Operation Database มาใช้ในการวิเคราะห์นั้นมีปัญหาดังต่อไปนี้

1. บุคลากรทางด้าน Information Systems จำเป็นต้องเรียกข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งมีข้อมูลมากเกินไปเกินความต้องการ ส่งผลให้ประสิทธิภาพของ Transaction Operational Database ทำงานได้ช้าลง
2. ข้อมูลจะเป็นรูปแบบข้อมูลตารางเท่านั้น
3. ข้อมูลจะถูกนำเสนอในรูปแบบที่ตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของผู้ใช้

ประโยชน์ของระบบคลังข้อมูล

4. ไม่ตอบสนองความต้องการของการตัดสินใจ เพราะข้อมูลสำหรับการตัดสินใจมีความสลับซับซ้อนสูง มีการรวมตัวกันของข้อมูลจากตารางต่างๆ หลายๆ ตาราง ข้อมูล ไม่ตอบสนองการสอบถามข้อมูล (Data Queries) สำหรับ ผู้ใช้
5. มีข้อมูลย้อนหลังน้อย (Historical Data)
6. ข้อมูลถูกจัดเก็บกระจายกระจายตามที่ตั้งต่างๆ ซึ่งยากต่อการเรียกใช้ หรือขาดความสัมพันธ์ทางธุรกิจอันอาจจะต้องเสียเวลาในการทำให้สอดคล้อง หรือเกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูลได้

ประโยชน์ของระบบคลังข้อมูล

จากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นคลังข้อมูลจึงได้ถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองงานในรูปแบบการตัดสินใจโดยการแยกฐานข้อมูลออกจาก Operational Database และเก็บข้อมูลในรูปแบบข้อมูลสรุป (Summary Data) ซึ่งข้อมูลสรุปนี้จะเลือกแต่เฉพาะข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจหรือเพื่อใช้ในการบริหารไปจนถึงการกำหนดแผนงานในอนาคต เช่น

ประโยชน์ของระบบคลังข้อมูล

1. การเปรียบเทียบยอดขายระหว่างช่วงเวลาในอดีตกับปัจจุบันไปจนถึงการทำพยากรณ์ยอดขายในอดีต (Forecasting)
2. การหายอดขายสูงสุดหรือต่ำสุด
3. การเปรียบเทียบยอดขาย ต้นทุน กำไร ในรูปแบบตารางรายงานหรือรายงาน กราฟ

ประโยชน์ของระบบคลังข้อมูล

ดังนั้นการจัดทำคลังข้อมูลจะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต เพราะปัจจุบันนี้ผู้ใช้และผู้บริหารของหน่วยงานเริ่มมีเข้าใจความสำคัญของข้อมูลมากขึ้น และเริ่มตระหนักว่าหากนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เข้าใจ สถานภาพหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้หน่วยงานหรือบริษัท สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้น และจะทำให้หน่วยงานหรือบริษัททำงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ตามไปด้วย

คุณลักษณะของข้อมูลในคลังข้อมูล

Subject Oriented ข้อมูลจะต้องถูกสร้างขึ้นจากหัวข้อ (subject) ธุรกิจที่สนใจ เช่น ถ้าบริษัทประกันภัยต้องการใช้คลังข้อมูลฐานข้อมูลที่ได้จะต้องสร้างขึ้นจากประวัติลูกค้า, เบี้ยประกัน และการเรียกร้องแทนที่จะแยกตามชนิดของผลิตภัณฑ์ หรือบริการประกันภัย/ประกันชีวิต ข้อมูลที่สร้างขึ้นจะประกอบด้วยหัวข้อที่เก็บเฉพาะข่าวสารที่จำเป็น สำหรับกระบวนการตัดสินใจเท่านั้น

คุณลักษณะของข้อมูลในคลังข้อมูล(ต่อ)

Integrated คือการรวบรวมข้อมูลจากหลายฐานข้อมูลปฏิบัติการเข้าด้วยกัน และทำให้ข้อมูลมีมาตรฐานเดียวกัน เช่น กำหนดให้มีค่าตัวแปรของข้อมูลในเนื้อหาเดียวกันให้เป็นแบบเดียวกันทั้งหมด

Time-variant ข้อมูลซึ่งใช้ตัดสินใจที่เก็บไว้จะต้องมีอายุประมาณ 5 ถึง 10 ปี เพื่อใช้เปรียบเทียบ หาแนวโน้ม และทำนายผลลัพธ์ในอนาคตได้

Non-volatile ข้อมูลจะไม่อัปเดตหรือถูกทำให้เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ

คลังข้อมูลแบ่งส่วนของข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

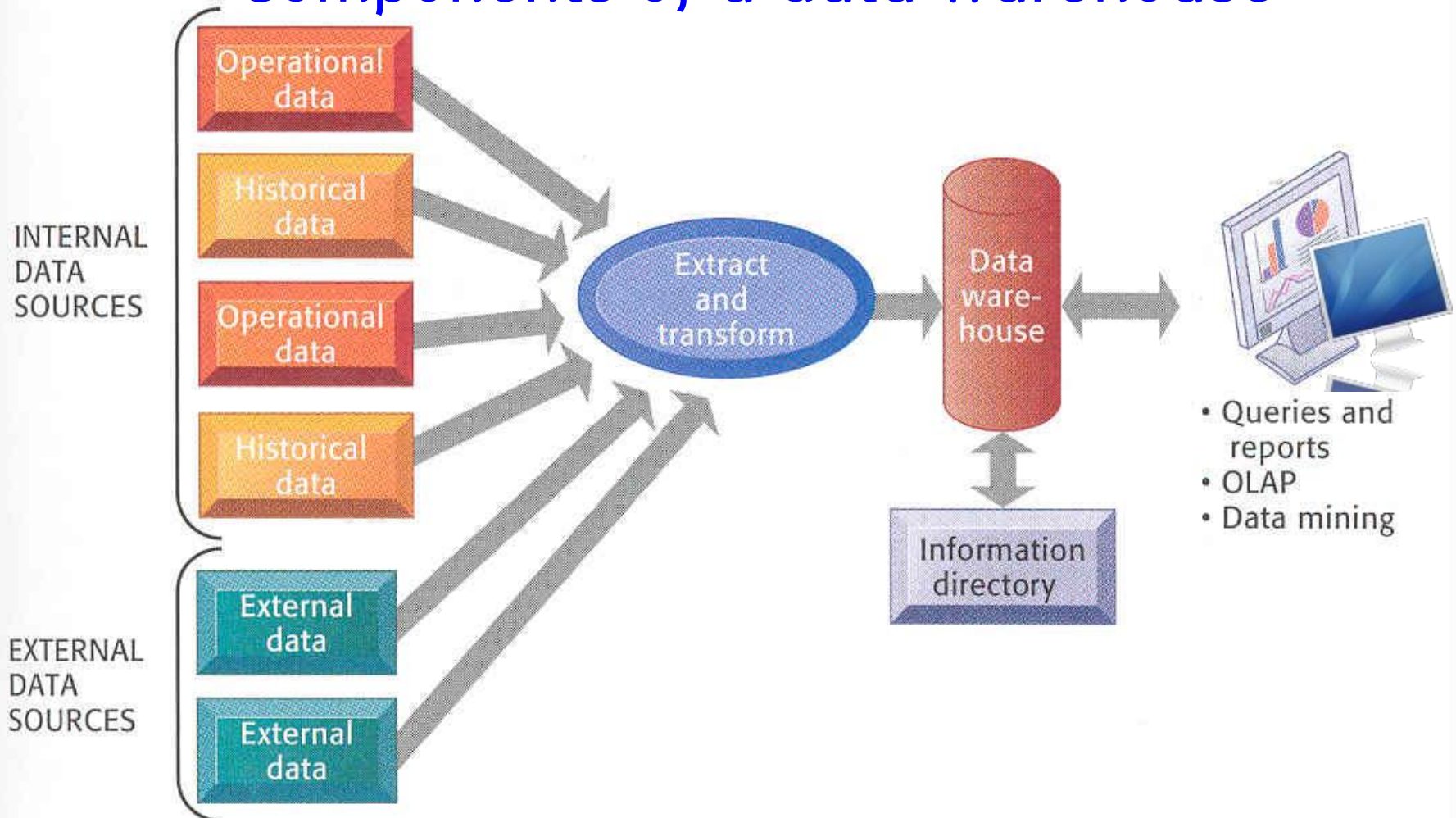
1. ข้อมูลเพื่อการปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลที่เกิดจากการสั่งสมของกิจกรรมและผลการปฏิบัติงานขององค์กร การนำไปใช้งานต้องผ่านกระบวนการประมวลผลอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ เป็นข้อมูลที่เกิดจากการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในการจัดการด้านคำนวณ และรวบรวมข้อมูลที่ประโยชน์ให้อยู่ในรูปแบบพร้อมใช้งาน

Data Warehousing and Applications

Lect. Rattanawadee Panthong
School of ICT

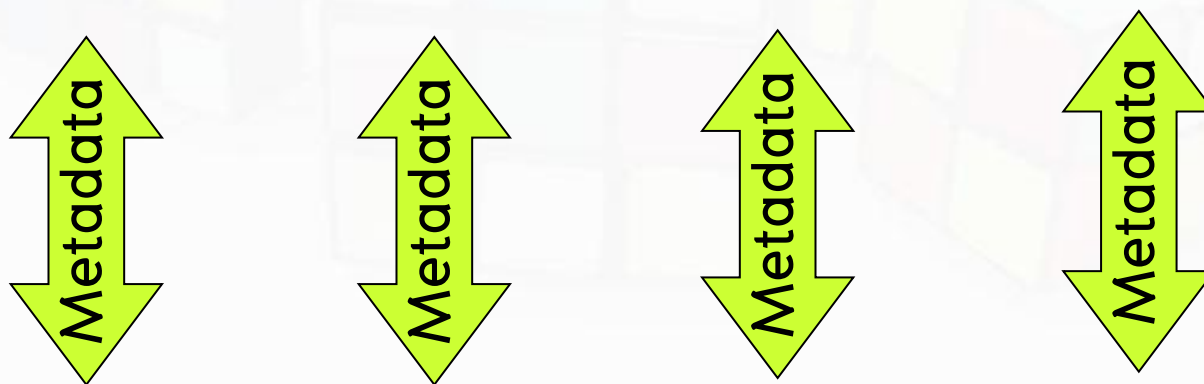
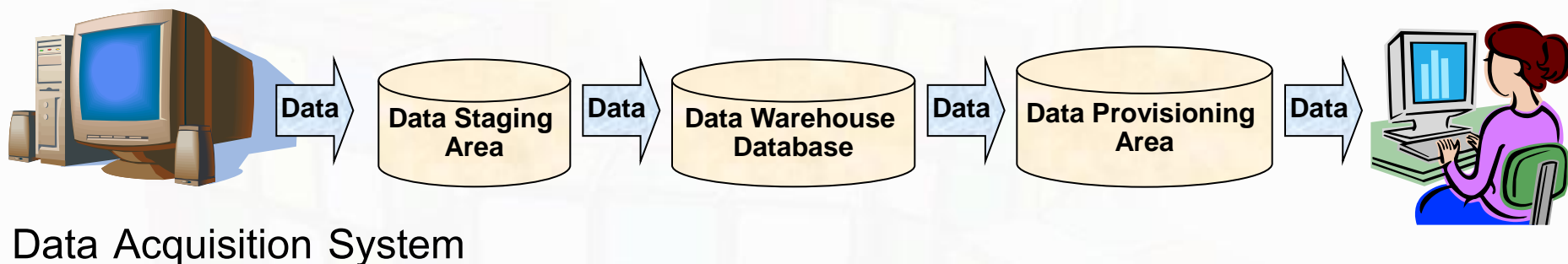
Components of a data warehouse

ส่วนประกอบของคลังข้อมูล

1. เครื่องมือสกัดแยกข้อมูล
2. ข้อมูลที่สกัดและแยกออกมาแล้ว
3. เมตาเดตาสำหรับบรรยายเนื้อหาข้อมูล
4. ฐานข้อมูลสำหรับคลังข้อมูล
5. เครื่องมือจัดการข้อมูลในคลังข้อมูล
6. โปรแกรมสำหรับจัดส่งข้อมูล
7. เครื่องมือวิเคราะห์สำหรับผู้ใช้
8. วัสดุและหลักสูตรการฝึกอบรม
9. ที่ปรึกษาด้านคลังข้อมูล

สถาปัตยกรรมของคลังข้อมูล

Metadata Repository

สถาปัตยกรรมของคลังข้อมูล

1. Data Acquisition System
2. Data Staging Area
3. Data Warehouse Database /Data Store
4. Data Provisioning Area /Data Mart
5. End User Terminal
6. Metadata Repository

สถาปัตยกรรมของคลังข้อมูล

1. Data Acquisition System

จะทำหน้าที่รับข้อมูลจากภายนอก

2. Data Staging Area

Data Cleansing ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล

Filtering เลือกเฉพาะข้อมูลที่มีประโยชน์

สถาปัตยกรรมของคลังข้อมูล

3. Data Warehouse Database /Data Store

Data Model การออกแบบจำลองข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล

4. Data Provisioning Area / Data Mart

การรายงานผลลัพธ์ต่างๆที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

สถาปัตยกรรมของคลังข้อมูล

5. End User Terminal

เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ดึงเอาข้อมูลที่ได้เตรียมไว้ใน Data Provisioning Area เพื่อนำเสนอผลลัพธ์ โดยจะมีเครื่องมือในการออกรายงานดังนี้

- Simple Report Tool
- Multi Dimensional Tools
- Data Mining Tools

สถาปัตยกรรมของคลังข้อมูล

6. Metadata Repository

ใช้เก็บข้อมูลที่ใช้ควบคุมการทำงานในคลังข้อมูล โดย Metadata จะมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลต่างๆใน Data Acquisition, System Data Staging, Area Data Warehouse และ Database Data Provisioning Area

แหล่งข้อมูล (Data Source)

- แหล่งข้อมูลภายในองค์กร (Internal Data Source)
- แหล่งข้อมูลภายนอกองค์กร (External Data Source)

แหล่งข้อมูล (Data Source)

- แหล่งข้อมูลภายในองค์กร (Internal Data Source)

คือแหล่งข้อมูลทั้งหมดภายในองค์กร เช่น แอปพลิเคชันต่างๆ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการ หัวหน้างาน สินค้า พนักงาน หรือขั้นตอนการทำงาน

แหล่งข้อมูล (Data Source)

- แหล่งข้อมูลภายนอกองค์กร (External Data Source)
คือแหล่งข้อมูลทั้งหมดภายนอกองค์กร เช่นหน่วยงานรัฐบาล
เอกชน สถาบัน เป็นต้น